

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/60/2022
Identifikačné číslo spisu:	4120011284
Dátum vydania rozhodnutia:	05.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:4120011284.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí konanom 5. októbra 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvinenej B. P. pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 ods. 1 Trestného zákona o dovolaní obvinenej B. P. podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1To/16/2022, z 15. marca 2022 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej B. P. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 21T/74/2020, z 20. októbra 2021, ktorému predchádzalo zo strany okresného súdu prijatie vyhlásenia obvinenej P. o tom, že je vinná zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe v zmysle § 257 ods. 1 písm. b), ods. 7 Trestného poriadku, bola menovaná uznaná za vinnú zo spáchania prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa dopustila tak, že

dňa 04.12.2019 v čase približne o 12:05 hod. viedla vozidlo značky A. s EČ: E.-XXX D. z ulice L., pričom v križovatke pokračovala na ulicu Z., kde v rozpore s ustanovením § 4 odsek 1 písm. f) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov nedala prednosť chodkyňi U. Z., ktorá kráčala po priechode pre chodcov v smere zľava doprava z pohľadu vodiča, následkom čoho došlo k nárazu pravej prednej strany vozidla do chodkyne, ktorá tak utrpela zlomeninu krčka ihlice vpravo bez posunu kostných úlomkov s dobou liečenia a práceneschopnosti do 4 týždňov, inému z nedbanlivosti ublížila na zdraví tým, že porušila dôležitú povinnosť uloženú jej podľa zákona.

Za to okresný súd obvinenej uložil podľa § 158 ods. 1 Trestného zákona, § 38 ods. 2. ods. 3 Trestného zákona s prihliadnutím na § 36 písm. j), písm. l), písm. n), Trestného zákona a § 56 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona peňažný trest vo výške 600 (šesťsto) Eur. Podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona jej bol ustanovený náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) mesiace a podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v cestnej premávke vo výmere 12 (dvanásť) mesiacov

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací, rozhodujúci na podklade odvolania obvinenej uznesením, sp. zn. 1To/16/2022, z 15. marca 2022 rozhodol tak, že odvolanie obvinenej postupom podľa § 319 Trestného poriadku zamietol ako nedôvodné

Proti označenému uzneseniu krajského súdu podala obvinená B. P. dovolanie dôvodiac naplnením dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku, argumentujúc v podstate nasledovne:

„Odsúdená poukazuje na dovolacie dôvody uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku, lebo uznesením odvolacieho súdu ako aj rozsudkom súdu prvého stupňa bol porušený zákon, a to ustanovenie § 319 Trestného poriadku a v konaní, ktoré mu predchádzalo, konkrétne ustanovenia § 2 ods. 7, ods. 9, ods. 10 a ods. 12 Trestného poriadku, v § 168 ods. 1 Trestného poriadku, v § 257 ods. 5 Trestného poriadku a § 34 ods. 4 Trestného zákona, a to v neprospech odsúdenej.

Odsúdená sa už v prípravnom konaní pred vyšetrovateľom PZ k spáchanému skutku priznala a svoje konanie oľutovala. Túto skutočnosť zároveň potvrdila aj na hlavnom pojednávaní, keď urobila vyhlásenie v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Odsúdená na hlavnom pojednávaní navrhla, aby súd prvého stupňa postupoval podľa § 241 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a trestné stíhanie voči nej podmiennečne zastavil, keďže boli splnené všetky podmienky na podmiennečné zastavenie trestného stíhania podľa § 216 ods. 1 Trestného poriadku. Odsúdená sa k spáchanému skutku dobrovoľne priznala, urobila všetky potrebné úkony, aby poškodenej bola nahradená škoda a taktiež, že pred spáchaním skutku viedla riadny život. Svoj návrh odôvodnila a podoprela rozhodovacou prax súdov.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Ad a) Odsúdená vidí porušenie práva na obhajobu v tom, že súd prvého stupňa a ani odvolací súd jej v odôvodneniach svojich rozhodnutí neposkytli žiadnu odpoveď, prečo sa odklonili od rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky, ktoré v rovnakých alebo obdobných prípadoch podmiennečne zastavovali trestné stíhanie voči obžalovaným osobám. Nedostatočne odôvodneným odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe, súd prvého stupňa a rovnako aj odvolací súd výrazne porušil princíp predvídateľnosti práva a legitímneho očakávania v neprospech odsúdenej. Ide o nespravodlivý proces, keďže princíp predvídateľnosti práva je zakotvený v Ústave SR a je kladená požiadavka na súdy, aby bola zachovaná kontinuita rozhodovania, v opačnom prípade dochádza k svojvôli zo strany súdov. Uvedený princíp bol ustálený aj v uznesení Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1To/8/2014, z ktorého vyplýva: „Význam takéhoto uverejňovania rozhodnutí, ktorého dôsledkom je aj faktické rešpektovanie tzv. konštantnej judikatúry súdmi, je treba vidieť z pohľadu princípu predvídateľnosti práva, ktoré je neopomenuteľným komponentom princípu právnej istoty ako jedného zo znakov právneho štátu, ktorým je Slovenská republika v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky viazaná. Odsúdená preto zastáva názor, že súdy by mali v skutkovo rovnakých alebo obdobných veciach rozhodovať rovnako. Podporne poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6Tdo/13/2019, z ktorého vyplýva: „Napokon, najvyšší súd sa k tomuto nálezu už raz bližšie vyjadril vo svojom rozhodnutí, kde uviedol, že táto úvaha by bola akceptovateľná i v našom právnom poriadku, vychádzajúc z princípu predvídateľnosti práva pri rovnakých skutkových a právnych okolnostiach prípadu, ale len za predpokladu, pokiaľ by skutočne išlo o totožnú situáciu. V prípade odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe súdov a bez jeho náležitého vysvetlenia, ktoré by spočívalo v tom, že súdy presne poukážu na skutkové rozdiely daného prípadu oproti ustálenej rozhodovacej praxi podporuje záver o svojvôli súdov. Súdy Slovenskej republiky by mali rešpektovať rozhodnutia ostatných súdov Slovenskej republiky, a to bez ohľadu na ich územnú pôsobnosť. Týmto konaním súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu bolo porušené právo na obhajobu odsúdenej.

Ad b) Ďalšie porušenie práva na obhajobu spočíva v tom, že odôvodnenie rozsudku reflektuje dôvody odvolania odsúdenej z 29.10.2021, ktorým sa má zaoberať výlučne odvolací súd. Tým, že odôvodnenie rozsudku kopíruje samotné odvolanie odsúdenej, je zároveň v rozpore so skutočnosťami uvedenými v zápisnici z hlavného pojednávania z 20.10.2021 a tieto skutočnosti vôbec neobsahuje. Ide o nepreskúmateľné odôvodnenie rozsudku, ktoré závažným spôsobom zasahuje do práva na obhajobu odsúdenej. „Podstatou práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania (Donadze v. Gruzínsko) a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou (opätovne viď napr. Van de Hurk v. Holandsko)“.

Ad c) Odvolací súd nesprávnou aplikáciou § 257 ods. 5 Trestného poriadku znemožnil odsúdenej uplatňovať svoje obhajobné práva. Odvolací súd vo svojom uznesení uviedol, že odsúdená urobila v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vyhlásenie o vine, a preto obžalovaná nemôže požadovať zmenu výroku súdu, že bude voči nej podmienne zastavené trestné stíhanie. Právny záver odvolacieho súdu je nesprávny. Vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku spočíva v tom, že obvinený sa prizná k spáchaniu skutku a vyhlási, že je vinný. Odsúdená túto skutočnosť nepopiera, keďže odsúdená sa už v prípravnom konaní priznala k spáchaniu skutku a svoj skutok oľutovala. Následne tak na hlavnom pojednávaní urobila vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Automatické vylúčenie podmienneho zastavenia trestného stíhania z dôvodu, že odsúdená urobila vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, je právne nesprávne vzhľadom na systematický, logický a axiologický výklad § 216 Trestného poriadku. Pri podmienneom zastavení trestného stíhania podľa § 216 Trestného poriadku sa ako jedna z podmienok vyžaduje, aby sa obvinený priznal k spáchaniu skutku. Z axiologického hľadiska má podmienka podľa § 216 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku rovnaký charakter ako uznanie viny podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Zo strany odvolacieho súdu ide zároveň o absolútne nelogický výklad § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, keď podľa názoru odvolacieho súdu predmetné vyhlásenie vylučuje aplikáciu podmienneho zastavenia trestného stíhania, a to konkrétne s poukazom na splnenie podmienky o priznaní sa k spáchanému skutku. Je síce pravdou, že § 216 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku hovorí o vyhlásení obvineného, že spáchal skutok, za ktorý je stíhaný a § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku hovorí o vyhlásení obvineného, že je vinný zo spáchania skutku, ale ide o dve totožné ustanovenia, resp. podmienky, ktoré sú len gramaticky modifikované z dôvodu štádia konania, v ktorom sa tieto vyhlásenia vykonávajú. Z hodnotového hľadiska však tieto vyhlásenia majú rovnakú funkciu, a to priznanie sa obvineného k spáchaniu skutku, pre ktorý je stíhaný. Z uvedeného dôvodu sa vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku musí považovať za splnenie podmienky na podmienne zastavenie trestného stíhania a nie na automatické vylúčenie podmienneho zastavenia trestného stíhania. Takýto právny záver odvolacieho súdu je neudržateľný a z praktického hľadiska by nebolo možné dosiahnuť podmienne zastavenie trestného stíhania podľa § 241 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, § 282 ods. 1 Trestného poriadku a § 320 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. V tejto súvislosti odsúdená poukazuje na uznesenie Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 23To/14/2015, v ktorom Krajský súd v Trenčíne postupom podľa § 320 ods. 1 písm. b) podmienne zastavil trestné stíhanie voči obvinenej, a to aj napriek tomu, že obvinená na hlavnom konaní na súde prvej inštancie urobila vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku s odôvodnením: „...napokon ak bol na mieste postup podľa § 216 Tr. zák., nadriadený súd v odvolacom konaní aj pri prijatí vyhlásenia obžalovaného o priznaní viny je oprávnený zrušiť meritórne rozhodnutie súdu prvého stupňa aj vo výroku o vine, a tak prekonať relatívnu právoplatnosť tohto výroku (§ 317 ods. 1, druhá veta Tr. por.), pretože súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca musí sa od neho odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona". Opačný výklad by spôsobil prílišnú prísnosť a tvrdosť zákona. Aj v tomto bode tak má odsúdená za to, že zo strany odvolacieho súdu došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného zákona:

Odsúdená má za to, že súd prvého stupňa a odvolací súd nesprávne právne posúdili zistený skutok a nesprávne použili iné hmotnoprávne ustanovenie (pozn. § 34 ods. 4 Trestného zákona). Tento dovolací dôvod taktiež úzko súvisí s vyššie spomínaným odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe. Z pohľadu ustálenej rozhodovacej praxe a s poukazom na spôsob vykonania ako aj závažnosť skutku a jeho následok odsúdená považuje trest, ktorý jej bol uložený za neprimerane prísny a ktorý sa v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe za rovnakých alebo obdobných skutkových okolnostiach vôbec neukladá a súdy podmienne zastavujú trestné stíhanie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona. Odsúdená si je vedomá svojho pochybenia a svoje konanie oľutovala, ale podľa jej názoru závažnosť spáchaného skutku nedosahovala takú intenzitu, aby súd prvého stupňa a rovnako aj odvolací súd museli siahnuť po uložení trestu tam, kde Trestný poriadok pripúšťa použitie prostriedkov restoratívnej justície. Z pohľadu následku odsúdená poukazuje na závery znaleckého posudku č.

44/2020, ktorý bol vypracovaný MUDr. Šimonom Kónyom, znalcom v odbore zdravotníctvo a farmácia odvetvie traumatológia, ktorý uviedol: „Z lekárskeho hľadiska sa jedná o zranenie ľahké. Nejednalo sa o zmrzačenie, nejednalo sa o stratu a ani podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti, nešlo o ochromenie údu, nešlo o stratu o ani podstatné oslabenie zmyslového ústrojenstva, nešlo o poškodenie dôležitého orgánu, nešlo o zohyzdenie, nejednalo sa o mučivé útrapy, nejednalo sa o dlhší čas trvajúcu poruchu zdravia. Poškodená nebola ohrozená na živote, poškodená následkom úrazu nevyžadovala starostlivosť druhej osoby“. Z uvedeného vyplýva, že ani následok spáchaného skutku neodôvodňuje uloženie tak neprímerane vysokej sankcie. Trestno-právna represia má nachádzať svoje uplatnenie tam, kde náprava páchatel'a a ochrana spoločnosti sa nedá dosiahnuť inak. Pôjde najmä o opakujúce sa úmyselné trestné činy, kde sa páchatel' nenapravil ani po odpykaní si trestu alebo o trestné činy, kde bola spôsobená ťažká ujma na zdraví až smrť. Odsúdená týmto nechce zľahčovať svoj skutok, ale celkové prejednanie jej skutku pred orgánmi činnými v trestnom konaní a súdov mali na dostatočný nápravný efekt. Súd prvého stupňa a odvolací súd tak úplne odignorovali základnú zásadu ukladania trestov, a to zásadu ultima ratio, ktorá preferuje restoratívnu justíciu pred trestnou represiou tam, kde sú na to splnené podmienky a kde závažnosť spáchaného skutku ako aj jeho následok nedosahujú takú intenzitu. Z uvedeného dôvodu má odsúdená za to, že súd prvého stupňa a odvolací súd nesprávne právne posúdili skutok, ktorý sa vzhľadom na jeho závažnosť a následok dal posúdiť miernejšie a vyvodili z neho až neprímerane prísne dôsledky. Súd prvého stupňa a odvolací súd uložili odsúdenej trest v rozpore s ustanovením § 34 ods. 4 Trestného zákona, keďže okolnosti skutku, teda závažnosť a následok a na druhú stranu osoba odsúdenej, ktorá pred spáchaním skutku viedla riadny život neodôvodnili potrebu trestnej represie, a teda nesprávne použili § 34 ods. 4 Trestného zákona.

Odsúdená má za to, že súd prvého stupňa a odvolací súd sa nedostatočne, resp. vôbec nevysporiadali s jej námietkami ohľadom odklonu od ustálenej rozhodovacej praxi. Súd prvého stupňa zároveň odôvodnenie rozsudku oprel predovšetkým o odvolanie odsúdenej, čo spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť. Odvolací súd nesprávnym právnym posúdením znemožnil odsúdenej vykonávať jej práva a bez logických argumentov absolútne vylúčil aplikáciu podmienenečného zastavenia trestného stíhania napriek tomu, že odsúdená už v štádiu prípravného konania splnila všetky podmienky na podmienenečné zastavenie trestného stíhania. Odsúdená týmto žiada Najvyšší súd SR, aby odstránil nezákonnosť a prísnosť rozsudku a uznesenia, a postupom podľa § 391 ods. 1 Trestného poriadku prikázal súdu prvého stupňa, aby trestné stíhanie voči odsúdenej podmienenečne zastavil.

Na základe uvedených skutočností odsúdená navrhuje, aby Najvyšší súd SR ako dovolací súd vydal rozhodnutie, ktorým podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vysloví, že uznesením Krajského súdu v Nitre, č. k. 1To/16/2022-313, z 15.03.2022 a rozsudkom Okresného súdu Nitra, č. k. 21T/74/2020-277, z 20.10.2021, bol p o r u š e n ý zákon v ustanovení § 34 ods. 4 Trestného zákona, § 168 Trestného poriadku, § 257 ods. 5 Trestného poriadku a v konaní, ktoré mu predchádzalo, v ustanovení § 2 ods. 7, ods. 9, ods. 10 a ods. 12 Trestného poriadku, a to v neprospech odsúdenej B. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom: D.C. XXXX/XX, E.. Podľa § 368 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre, č. k. 1To/16/2022-313, z 15.03.2022 a rozsudok Okresného súdu Nitra, č. k. 21T/74/2020-277, z 20.10.2021. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Okresnému súdu Nitra, aby vec v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol tak, že trestné stíhanie voči odsúdenej podmienenečne zastavil".

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku) a spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Trestného poriadku). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, veta prvá, keďže obvinená pred podaním dovolania využila svoje právo podať riadny opravný prostriedok (do výroku o uloženom treste) a o tomto bolo rozhodnuté (hoci rozhodnutiu odvolacieho súdu predchádzalo okresným súdom prijaté vyhlásenie o vine obvineného v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku). Tým bola splnená podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku pre jeho prerokovanie, nakoľko naposledy označené ustanovenie Trestného poriadku

vyjadruje zásadu, že podaniu dovolania (okrem tých procesných situácií, kedy je subjektom podávajúcim dovolanie minister spravodlivosti) musí predchádzať uplatnenie riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa (v konkrétnom prípade ide o odvolanie podané obvinenou P. proti výroku o treste).

V predmetnej trestnej veci platí, že ak sa obvinený odvolal „len“ proti výroku o treste (na podklade okresným súdom skôr prijatého vyhlásenia obvineného o vine v zmysle § 257 ods. 1 písm. b), ods. 5 a 7 Trestného poriadku) a predmetom prieskumu odvolacieho súdu bol práve a len výrok o treste, nemôže obvinený právne účinným spôsobom svojim dovolaním napadnúť aj „otázku viny“.

V takom prípade totiž „neexistuje“ právny záver odvolacieho súdu ohľadom súdom prvého stupňa prijatého vyhlásenia o vine z právno - kvalifikačného hľadiska, nakoľko o ňom krajský súd vecne nerozhodoval. Možnosť takéhoto rozhodovania v zmysle naznačeného je vylúčená práve s poukazom na § 257 ods. 5 Trestného poriadku v spojení s § 372 ods. 1 Trestného poriadku. To znamená, že s poukazom na skôr vyjadrené nie je splnená podmienka uplatnenia riadneho opravného prostriedku - odvolania - v „potrebnom“ rozsahu (aj vo vzťahu k výroku o vine).

Ak k uvedenému pristupuje skutočnosť, že vyhláseniu odsudzujúceho rozsudku súdom prvého stupňa predchádzalo vyhlásenie obvinenej o tom, že je vinná zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, je s takýmto vyhlásením spojený procesný následok opísaný v ods. 8 § 257 Trestného poriadku - vyhlásenie súdu, že dokazovanie v rozsahu obžalovaným priznanej trestnej činnosti nevykoná.

Z toho plynie záver, že v dôsledku aplikovania vyššie citovaných ustanovení Trestného poriadku je vylúčené ďalej na podklade obvinenou podaného dovolania skúmať aj výrok o vine (okrem prípadného dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku), nakoľko tento vôbec nebol predmetom prieskumu súdom prvého stupňa (v spojení s uznesením odvolacieho súdu) v dôsledku dobrovoľného vzdania sa práva na kontradiktórne prejednanie trestnej veci zo strany obvineného. Povedané inými slovami, skutkový podklad uvedený vo výrokovej časti podanej obžaloby bol súdom prvého stupňa právne konformným spôsobom v celom rozsahu akceptovaný. To znamená, že pre obvineného neexistuje predmet, ktorý by bol spôsobilý byť „atakovaný“ dovolacími námietkami akokoľvek sa dotýkajúcimi výroku o vine (priznanej obvinenou).

Čo sa týka skôr zmienenej prípustnosti dovolania podopretého o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, tak aj v takom prípade je oprávnenou osobou len minister spravodlivosti a nie obvinený (k tomu sa najvyšší súd podrobnejšie vyjadrí v ďalšej časti tohto uznesenia nižšie).

Platí, že pokiaľ obvinený v konaní pred súdom prvého stupňa využil právo urobiť vyhlásenie o vine zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe (§ 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku) a súd prvého stupňa toto vyhlásenie prijal, obvinený tak stratil možnosť predmetné vyhlásenie o vine „odvolať“ a zároveň v tomto rozsahu (t. j. v rozsahu priznania viny) podať riadny, resp. mimoriadny opravný prostriedok.

Podstatným je, že pokiaľ ide o dovolacie námietky obvinenej uplatnené voči výroku o treste, v tomu zodpovedajúcej časti je obvinený osobou oprávnenou na podanie dovolania.

Tým je súčasne založená prieskumná povinnosť najvyššieho súdu ohľadom posúdenia skutočností, či obvinenou namietané chyby zodpovedajú (resp. celkom zjavne nezodpovedajú) niektorému z dôvodov dovolania, ktoré bola oprávnená uplatniť a či tieto boli, alebo zjavne neboli naplnené, príp. preukázané.

Najvyšší súd vyššie formulovaný záver podopiera aj o nález Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 143/2020, zo 7. júla 2020, v ktorého zmysle je povinný zohľadniť okolnosť, že dovolanie obvineného smeruje aj proti výroku o treste (nielen proti výroku o vine), nakoľko ustanovenie § 257 ods. 5 Trestného poriadku treba interpretovať ako „dotýkajúce sa“ priznania viny a s tým spojenej

„nenapadnuteľnosti" rozhodnutia dovolaním - čo sa týka výroku o vine.

Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie obvinenej B. P. je potrebné odmietnuť nakoľko je zrejmé, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

+ + +

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie.

Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do právoplatnosti rozhodnutia (napadnutého dovolaním), ktoré je zásadnou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť je vlastnosťou rozhodnutia, ktorá v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Nezmeniteľnosť rozhodnutia znamená, že v rámci konania, v ktorom bolo vydané, nemožno o veci, ktorá bola jeho predmetom, naďalej pokračovať, resp. ju „nanovo" prejednať. Preto sú možnosti podania dovolania (vrátane dovolacích dôvodov) striktne obmedzené; potenciálne „široké" ponímania uplatnenia tohto mimoriadneho opravného prostriedku by nesporne mohla založiť takú procesnú situáciu, kedy by konanie pred dovolacím súdom bolo v zásade konaním pred „ďalšou riadnou opravnou inštanciou" a dovolanie tak chápané len ako „ďalšie odvolanie".

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (R 120/2012).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu obvinená B. P. v podstate namietla:

A - porušenie princípu predvídateľnosti práva a legitímneho očakávania,

B - porušenie práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia a

C - porušenie práva na obhajobu tým, že odvolací súd podmiennečne nezastavil trestné stíhanie.

Vo vzťahu k dovolacím námietkam obvinenej je potrebné poukázať na uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 6Tdo/3/2016, zo 14. apríla 2016, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 12, roč. 2017, v zmysle ktorého ustanovenia § 257 ods. 5, resp. § 334 ods. 4 Trestného poriadku nemožno vykladať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to ustanoveniami § 369 ods. 1 a ods. 2 a § 372 ods. 1 (veta prvá) Trestného poriadku. Proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny (§ 257 ods. 5 Trestného poriadku) a proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a

treste (§ 334 ods. 4 Trestného poriadku), dovolanie môže podať len minister spravodlivosti, a to na podnet obvineného alebo na podnet inej osoby [§ 369 ods. 1, § 371 ods. 1 písm. c), § 372 ods. 1 Trestného poriadku].

Z toho vyplýva, že osobou oprávnenou na podanie dovolania proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia o vine obvineného (v časti týkajúcej sa výroku o vine) je iba minister spravodlivosti, pričom jeho oprávnenie na podanie dovolania je v tomto prípade limitované uplatnením jediného dovolacieho dôvodu, a to dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Preto obvinený, ktorý urobil vyhlásenie o tom, že je vinný zo spáchania skutku a prvostupňový súd toto jeho vyhlásenie prijal, nie je oprávnený podať dovolanie proti výroku o vine.

Najvyšší súd dodáva, že procesný postup súdu pri rozhodovaní o tom, či vyhlásenie obžalovaného podľa § 257 ods. 1 písm. b), prípadne písm. c) Trestného poriadku (ne) prijme, je upravený v § 257 ods. 5 Trestného poriadku.

Tento postup spočíva z niekoľkých na seba nadväzujúcich procesných úkonov súdu slúžiacim k zisteniu, či obžalovaný

- a) rozumie, čo tvorí podstatu skutku, ktorý sa mu kladie za vinu,
- b) bol ako obvinený poučený o svojich právach, najmä o práve na obhajobu, či mu bola daná možnosť na slobodnú voľbu obhajcu a či sa s obhajcom mohol radíť o spôsobe obhajoby,
- c) rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu,
- d) bol oboznámený s trestnými sadzbami, ktoré zákon ustanovuje za trestné činy jemu kladené za vinu,
- e) je jeho priznanie a uznanie viny za spáchaný skutok, ktorý sa v obžalobe kvalifikuje ako určitý trestný čin, vykonané dobrovoľne.

S ohľadom na závažnosť dôsledkov súdom akceptovaného vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b), resp. písm. c) Trestného poriadku je potrebné, aby bol obžalovaný (v konkrétnom prípade obvinená P.) o ich význame poučený predsedom senátu, resp. samosudcom v zásade duplicitným spôsobom. Duplicita poučovacej (manudukčnej) povinnosti súdu spočíva v tom, že vyhláseniu obžalovaného predchádza poučenie o následkoch tohto vyhlásenia v rozsahu podľa § 257 ods. 5 a 8 Trestného poriadku (viď § 257 ods. 2 Trestného poriadku).

Možno konštatovať, že zámer zákonodarcu je v tomto smere zreteľný - spočíva v zabezpečení čo najväčšmi možnej miery istoty o dostatočnej vedomosti obžalovaného ohľadom vážnosti a významu prípadného vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b) alebo c) Trestného poriadku. Obsahom poučenia podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku je poukaz na neodvolateľnosť vyhlásenia a neprípustnosť podania riadneho (odvolania) alebo mimoriadneho opravného prostriedku [dovolania - vyjmúc už skôr zmienený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku „cestou“ ministra spravodlivosti].

Procesným dôsledkom uznesenia súdu podľa § 257 ods. 8 Trestného poriadku (prijatia vyhlásenia obžalovaného) je následné nevykonanie dokazovania v rozsahu, v akom obžalovaný, v predmetnej trestnej veci obvinená P., priznala spáchanie skutku a naopak - vykonanie len tých dôkazov, ktoré súvisia s trestom, náhradou škody alebo ochranným opatrením.

Čo sa týka práv obvineného, nemožno opomenúť, na postup opísaný v predchádzajúcom odseku, nadväzujúce procesné „strádanie“, spočívajúce v dobrovoľnej strate aktívnej legítimácie (práva) obvineného na podanie odvolania v rozsahu čo do výroku o priznanej vine a dovolania v zmysle skôr vyjadrených právnych úvah. Ide pritom o právne dôsledky, o ktorých je obžalovaný výslovne poučený pred vyhlásením uznesenia podľa § 257 ods. 8 Trestného poriadku súdom prvého stupňa.

K tomu pristupuje prezumpcia, že obvinený vykonaním vyhlásenia o vine na hlavnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa deklaroval svoju „spokojnosť“ s (aj tými - pre jeho osobnú budúcnosť „najhoršími“) dôsledkami nasledujúcimi prijatím jeho vyhlásenia o vine - vrátane „najvyššie hroziacej“

výmere uloženého trestu [viď § 257 ods. 5 v spojení s § 333 ods. 3 písm. g) Trestného poriadku] a dobrovoľne rezignoval na svoje práva, medzi ktoré nepochybne patrí aj jeho právo podať dovolanie. Tým súčasne obvinený potvrdil znenie odsudzujúceho výroku o vine, ktorý pozostáva zo skutkovej vety a právnej vety (právna veta a právna kvalifikácia skutku opísaného v skutkovej vete podľa príslušného ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona).

Z obsahu podaného dovolania je zrejmé, že obvinená svoje dovolacie námietky koncentruje vo fakticky dominantnej časti voči výroku o vine, a síce spôsobom, že „atakujú“ zákonnosť odsudzujúceho rozsudku súdu prvého stupňa a odvolanie zamietajúceho uznesenia súdu druhého ako celku - najmä rozhodnutie o jej vine, za súčasného údajného porušenia jej práva na obhajobu.

Námietky obvinenej smerujúce proti výroku o vine rozsudku okresného súdu, ktorému predchádzalo prijatie vyhlásenia obvinenej o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, „zaobalené“ do porušenia práva na obhajobu sú neprípustné - § 257 ods. 5 posledná časť vety Trestného poriadku a s ohľadom na R12/2017 pre obvinenú aj nedostupné (dovolanie proti výroku o vine môže podať len minister spravodlivosti).

S prihliadnutím na zákonom podrobne upravené procesné dôsledky prijatia takéhoto vyhlásenia súdom v zmysle § 257 ods. 7 Trestného poriadku takto formulované dovolacie námietky za daného procesného „stavu“ nemôžu pred dovolacím súdom kvalifikovane obstáť. Ide o skutkové námietky smerujúce proti výroku o vine z dôvodu, že spochybňujú, resp. poukazujú na nedostatky ohľadom už ustáleného a obvineným dobrovoľne „priznaného“ skutkového stavu a jeho právnej kvalifikácie, ktorého ďalší prieskum (či už na podklade odvolania alebo dovolania podaného obvineným) je vylúčený.

Najvyšší súd uzatvára. Obvinená, po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku, nemôže procesne účinne napadnúť rozhodnutia súdov nižších stupňov s poukazom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v rozsahu výroku o vine. Preto ani dovolací súd nemôže na podklade takto podaného dovolania procesne účinne riešiť otázku jej viny, najmä to či malo byť v jej prípade podmienene zastavené trestné stíhanie.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Obvinená v dovolaní vyslovila nespokojnosť s uloženým trestom: „... odsúdená považuje trest, ktorý jej bol uložený za neprimerane prísny ... Súd prvého stupňa a odvolací súd uložili odsúdenej trest v rozpore s ustanovením § 34 ods. 4 Trestného zákona, keďže okolnosti skutku, teda závažnosť a následok a na druhú stranu osoba odsúdenej, ktorá pred spáchaním skutku viedla riadny život, neodôvodnili potrebu trestnej represie, a teda nesprávne použili § 34 Trestného zákona“.

Nakoľko výrok o vine v tomto prípade nepodlieha vecnému prieskumu zo strany dovolacieho súdu, možno s ohľadom na obsah dovolacích námietok poukázať na závery vyplývajúce zo stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu R 5/2011, podľa ktorého, ak nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstáť v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

V označenom stanovisku sa konštatuje, že hmotnoprávne ustanovenia (fakultatívnej povahy) upravujúce všeobecné hľadiská stanovené pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Trestného zákona, príp. § 39 a nasl. Trestného zákona nemožno - na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 Trestného zákona (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu), resp. § 47 ods. 2 Trestného zákona formálne podradiť pod nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia v zmysle dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) a h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak [podľa písm. i)]

rozhodnutie je založené na nesprávnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť, resp., [podľa písm. h)] bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu vyplýva, že výrok o treste, okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k výroku o treste, nemožno napadnúť prostredníctvom všeobecného ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu.

Podstatnou je však zásadná skutočnosť, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku - ako ani iný dovolací dôvod - nemôže byť naplnený s poukazom na primeranosť (výšku) druhu uloženého trestu, ak je tento v zmysle Trestného zákona prípustný a uložený v rámci zákonom upravenej trestnej sadzby.

Argumenty obvinenej k výroku o treste nenapĺňajú žiadny dovolací dôvod a preto ich najvyšší súd nemohol akceptovať.

+ + +

Nad rámec nevyhnutného najvyšší súd dopĺňa.

A) K dovolacej námietke: „Porušenie predvídateľnosti práva a legitímneho očakávania tým, že súdy nevysvetlili v odôvodnení svojich rozhodnutí, prečo sa odklonili od rozhodovacej praxe súdov SR, ktoré v rovnakých alebo v obdobných prípadoch podmienne zastavili trestné stíhanie voči obžalovaným osobám s tým, že súdy by mali v skutkovo rovnakých alebo obdobných veciach rozhodovať rovnako“, najvyšší súd uvádza.

Tvrdenie dovolateľky, že v jej prípade sa súdy nižších stupňov odklonili od rozhodovacej praxe, najvyšší súd nepovažuje za korektné. Na stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky je k § 158 Trestného zákona zverejnených viac ako 3 000 rozhodnutí, z ktorých prevažná väčšina má charakter odsudzujúcich rozhodnutí. Už len samotná táto skutočnosť dokumentuje, aká je zaužívaná rozhodovacia prax súdov Slovenskej republiky.

Odhliadnuc od toho, žiada sa uviesť, že ak by súdy museli bezpodmienečne rozhodovať v súlade so zaužívanou súdnou praxou, došlo by k tomu, že súdy by stratili možnosť rozhodnúť (v prípade obvinenej) podľa zákonného ustanovenia § 158 Trestného zákona a vyhlásiť odsudzujúci rozsudok.

Rozhodovanie podobným spôsobom v obdobných veciach je dôležité a najvyšší súd plne rešpektuje princíp právnej istoty. Nemožno však tvrdiť, že súdy musia vždy v obdobných veciach len a len podmienne zastaviť trestné stíhanie. Súdy môžu rozhodnúť obdobne, ak okolnosti prípadu sú približne rovnaké a ak subjekt trestného činu je približne rovnaký. Zväčša sú to okolnosti na strane subjektu trestného činu, ktoré odlišujú jednotlivé trestné veci. Súdy preto nemôžu len mechanicky posudzovať jednotlivé prípady. Okrem toho pokiaľ súdy odsúdili obvinenú P. za spáchanie trestného činu podľa § 158 Trestného zákona, rozhodli podľa zákona a v súlade so zákonom. Nemôže obstať tvrdenie, že ich rozhodnutím bol porušený zákon, lebo sa odchyľili od zaužívanej súdnej praxe (ktorá je mimochodom iná ako tvrdí dovolateľka).

Súdy nižších stupňov svoje rozhodnutia náležite, dostatočne a presvedčivo odôvodnili a vysvetlili všetky pre rozhodnutie nevyhnutné skutkové i právne závery. Tým odpovedali obvinenej aj na to, prečo v jej prípade rozhodli odsudzujúcim rozsudkom a prečo podmienne nezastavili jej trestné stíhanie.

Najvyšší súd dopľňa, že zo sedemnástich „obdobných prípadov“ uvedených obvinenou v dovolaní, je jedna trestná vec nedohľadateľná a zo zvyšných šestnástich sa šesť vecí týka trestného činu podľa § 157 Trestného zákona a nie trestného činu podľa § 158 Trestného zákona, pre ktorý bola obvinená odsúdená. Medzi označenými trestnými činmi je markantný rozdiel v tom, že na spáchanie trestného činu podľa § 158 Trestného zákona sa vyžaduje porušenie dôležitej povinnosti a na spáchanie trestného činu podľa § 157 Trestného zákona nie. Preto zaradenie šiestich prípadov týkajúcich sa § 157 Trestného zákona považuje najvyšší súd za nenáležité.

S ohľadom na uvedené by takýto dovolací argument obvinenej, ak by ho najvyšší súd považoval za relevantný, nenaplnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a ani žiadny iný.

B) Dovoláciu námietku v znení: „Súd prvého stupňa oprel odôvodnenie rozsudku predovšetkým o odvolanie odsúdenej, čo spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť“. „Odvolanie rozsudku reflektuje dôvody odvolania odsúdenej...“, resp. jej odvoláciu námietku (č. l. 286), „Sudca zneužil odvolanie obžalovanej a odôvodnenie rozsudku vydal či už priamo alebo nepriamo v nadväznosti na jej odvolanie, resp. na jeho obsah. Táto skutočnosť vyplýva zo strany 6 a 7 odôvodnenia rozsudku, v ktorom sa sudca vysporiadal so skutočnosťami právnymi otázkami, na ktoré obžalovaná poukazovala vo svojom odvolaní“, musí najvyšší súd odmietnuť ako neprijateľnú a aj vnútorne rozpornú.

Obvinená nenamieta, že by nedostala odpovede na relevantné obhajobné argumenty, ale namieta, že ich dostala. Podľa obvinenej dostala odpovede predčasne a nemal na ne odpovedať súd prvého stupňa, a preto že odpovedal, tak je jeho rozsudok z tohto dôvodu nepreskúmateľný. Takéto právne úvahy obhajoby nemôže najvyšší súd akceptovať.

Sama dovoľateľka uviedla: „Podstatou práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou“. Ak dovoľateľka tvrdí, že sudca prvého stupňa sa s jej námietkami vysporiadal na str. 6 - 7 rozsudku, nemôže sa domáhať porušenie práva na obhajobu konštatovaním, že nedostala odpovede na hlavné námietky.

V kontexte aj dovolacích dôvodov možno ustáliť, že obvinená nie je spokojná s tým, že už súd prvého stupňa sa s jej argumentami vysporiadal. Ak sa obvinená rozhodla doručiť odôvodnenie odvolania súdu prvého stupňa predtým, ako jej bolo doručené odôvodnenie rozsudku, bola uzročená s tým, že súd prvého stupňa sa s nimi oboznámi. Podľa názoru najvyššieho súdu bolo povinnosťou súdu prvého stupňa nie len sa oboznámiť s dovolacími námietkami, ale na ne aj zareagovať, aby tak dal obvinenej jasne najavo, že všetky hlavné námietky sú pre neho dôležité a dal tak na ne náležité odpovede.

Najvyšší súd si nevie ani len predstaviť, že súd prvého stupňa, ktorý ešte nemá napísaný rozsudok, by mal v odvolaní uvedené argumenty ignorovať, ako keby neexistovali. Práve takýto stav (nereakcia na námietky) by bola nesprávna a majúca znaky ľahostajnosti a lajďactva.

Dávať za vinu súdu prvého stupňa, že reagoval na dovolacie námietky obvinenej s tým, že na nej mal a mohol reagovať len dovolací súd, považuje najvyšší súd za neprijateľné. Preto aj takýto dovolací argument, ak by ho najvyšší súd považoval za relevantný, by nenaplnil žiadny dovolací dôvod.

C) K dovolacej námietke, že: „Dovolací súd nesprávnou aplikáciou § 257 ods. 5 Trestného poriadku znemožnil odsúdenej uplatňovať svoje obhajobné práva...“ možno uviesť nasledovné.

Zásah dovolacieho súdu do právoplatného výroku o vine v konaní po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku je síce možný, ale s ohľadom na stabilitu právneho stavu len celkom výnimočne, a to len vtedy ak sú dané alebo vyvstanú také objektívne a fakticky existujúce okolnosti hmotného práva, nezávisle od priebehu skutkového deja, ktoré by si vyžadovali korekciu a hodnotenie dôkazného stavu z prípravného konania a ktoré zároveň z hľadiska materiálneho chápania právneho štátu a materiálneho výkladu a aplikácie Ústavy Slovenskej republiky, Trestného zákona a Trestného poriadku

objektívne neumožňujú odsúdenie páchatel'a.

Treba mať na zreteli, že odvolací súd musí rešpektovať nie len ustanovenie § 278 ods. 2 Trestného poriadku, ale aj vôľu obžalovaného, ktorý vyhlásením podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku dobrovoľne a výslovne po podrobnom poučení a postupe podľa § 333 ods. 3 Trestného poriadku vylúčil z prieskumu okolností, ktoré vychádzajú zo skutkových okolností prípadu.

Odvolací súd preto nemôže v rámci takéhoto konania posudzovať, či boli dané okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu v zmysle § 24 až § 30 Trestného zákona či bol, alebo nebol naplnený materiálny korektív v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona a ani to, či boli splnené podmienky § 216 Trestného poriadku na podmienené zastavenie trestného stíhania, nakoľko toto sú okolnosti, ktoré si vyžadujú hodnotenie dôkazov a posudzovanie priebehu skutkového deja, čoho sa obžalovaný vyhlásením podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku vzdal.

Odvolací súd môže v takomto konaní (odvolanie len proti výroku o treste) hodnotiť, v zmysle § 278 ods. 2 Trestného poriadku, len dôkazy, ktoré boli v konaní pred súdom vykonané a tie sa dotýkajú len výroku o treste, prípadne výrokov o ochrannom opatrení alebo náhrade škody.

Zásah odvolacieho súdu do právoplatného výroku o vine možno pripustiť len vtedy:

1/ ak po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku ale ešte pred právoplatnosťou výroku o treste došlo k zmene zákona v zmysle § 84 Trestného zákona. Napríklad - zákonodarná moc prijme novelu Trestného zákona, ktorou v § 125 Trestného zákona upraví výšku škody malej na 500 Eur a obžalovaný spáchal trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, ktorým spôsobil škodu 300 Eur. V takom prípade ide o stav neukončeného trestného stíhania, pričom pokračovanie v ňom zákonodarná moc označila za neprípustné, a preto je neprijateľné uložiť obžalovanému trest za trestný čin, ktorého trestnosť v čase odvolacieho súdu zanikla,

2/ ak po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku, ale ešte pred právoplatnosťou výroku o treste, dôjde v zmysle § 86 ods. 1 písm. a) Trestného zákona k zániku trestnosti trestného činu. Napríklad - obžalovaný v rámci odvolacieho konania splnil svoju vyživovaciu povinnosť, skôr než sa súd odobral na záverečnú poradu.

V obidvoch prípadoch uvedených pod podmny 1/ a 2/ ide o objektívne existujúce okolnosti, ktoré sú fakticky dané.

Pri splnení všetkých podmienok § 84 Trestného zákona a § 86 ods. 1 písm. a) Trestného zákona majú tieto hmotnoprávne ustanovenia o zániku trestnosti činu dominantno-špeciálnu povahu vo vzťahu k procesným ustanoveniam § 257 ods. 5 Trestného poriadku a § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pretože stav beztrestnosti páchatel'a privodila v prípade § 84 Trestného zákona zákonodarná moc zmenou zákona a v prípade § 86 ods. 1 písm. a) Trestného zákona zákonodarná moc sľubom beztrestnosti danom páchatel'ovi využitím ustanovenia o účinnej ľútosti.

Tieto hmotnoprávne ustanovenia nemôžu byť porušené procesnou nemožnosťou podania odvolania v zmysle § 257 ods. 5 Trestného poriadku a § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, nakoľko by došlo k porušeniu právnej istoty páchatel'a, že nebude uznaný za vinného a nebude mu uložený trest za trestný čin, ktorého trestnosť zanikla.

Odvolací súd môže do právoplatného výroku o treste zasiahnuť aj vtedy:

3/ ak po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku ale ešte o právoplatnosti výroku o treste zistí existenciu okolnosti vylučujúcej trestnú zodpovednosť podľa § 22 Trestného zákona, a to „nedostatok veku“ obžalovaného v čase činu,

4) ak po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku ale ešte o právoplatnosti výroku o treste zistí existenciu okolnosti vylučujúcej trestnú zodpovednosť podľa § 23 Trestného zákona, a to nepríčetnosť obžalovaného v čase činu.

V prípade § 22 Trestného zákona pôjde o situáciu, keď súd prvého stupňa, podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku, prijme vyhlásenie obžalovaného (v zmysle § 257 ods. 5 Trestného poriadku), ktorý v čase činu nedovršil štrnásť rok svojho veku. Za takejto situácie môže odvolací súd vykonať dokazovanie v tejto okolnosti, ktoré sa ale v žiadnom prípade netýka priebehu skutkového deja, ale len hmotnoprávneho postavenia obžalovaného, ako subjektu trestného činu a jeho možnej trestnej zodpovednosti.

To isté sa týka nepríčetnosti ako okolnosti vylučujúcej trestnú zodpovednosť - § 23 Trestného zákona. Ak obžalovaný namietne svoju príčetnosť v odvolacom konaní po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku, aj tu môže odvolací súd vykonať dokazovanie k tejto okolnosti, pretože takéto dokazovanie sa nedotýka priebehu skutkového deja, ale ide len o zistenie hmotnoprávneho postavenia obžalovaného ako subjektu trestného činu a jeho trestnej zodpovednosti.

Ustanovenia § 22 a § 23 Trestného zákona neriešia skutkový dej, ale základnú požiadavku zákona, ktorá musí byť pred rozhodnutím o uložení trestu bezpodmienečne a nespochybniteľne vyriešená. Preto nemožno uložiť trest trestne nezodpovednému páchateľovi či už z dôvodu podľa § 22 Trestného zákona alebo § 23 Trestného zákona.

V prípade okolnosti vylučujúcich trestnú zodpovednosť, tieto vplývajú na subjekt trestného činu, nie na samotný čin. Čin je síce trestným činom, ale v dôsledku okolností, ktoré vplývajú na subjekt (vek a nepríčetnosť), nemožno voči páchateľovi vyvodiť trestnú zodpovednosť.

Pokiaľ ide o okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu - § 24 až § 30 Trestného zákona tieto vplývajú na samotný čin (nie na subjekt trestného činu). Predpokladá sa ich dokazovanie a možno ich ustáliť len po vyhodnotení vykonaných dôkazov, ale najmä po vyhodnotení všetkých okolností súvisiacich z priebehu skutkového deja. To isté sa týka materiálneho korektívu v zmysle § 10 Trestného zákona a tiež dovolateľkou sa dožadovaného postupu podľa § 216 Trestného poriadku. V týchto prípadoch neprichádza do úvahy zásah odvolacieho súdu do právoplatného výroku o vine, nakoľko vyššie spomenuté okolnosti sa týkajú samotného trestného činu, nie subjektu trestného činu a možno ich posudzovať len po komplexnom dokazovaní, ktoré ale obžalovaný odmietol vyhlásením podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku a v súdnom konaní preto žiadne dôkazy k výroku o vine neboli vykonané.

S ohľadom na vyššie uvedené nemohol Krajský súd v Nitre zrušiť právoplatný výrok o vine obvinenej B. P. (hodnotil by okolnosti činu). Preto nemožno prijať dovolací argument obvinenej, že odvolací súd mal v jej trestnej veci podmienečne zastaviť trestné stíhanie. Najvyšší súd si osvojil ako správne nielen právne závery Krajského súdu v Nitre k tejto otázke, ale i jeho rozhodnutie ako celok.

Ustanovenia § 257 ods. 7 Trestného poriadku a § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku z hľadiska procesného zakazujú obžalovanému domáhať sa niečoho, čoho sa sám vzdal vyhlásením podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku. Zásadným spôsobom teda limitujú obžalovaného v jeho procesných právach a samozrejme limitujú aj odvolací súd v jeho odvolacom prieskume veci.

Podľa názoru najvyššieho súdu procesné ustanovenia § 257 ods. 7 Trestného poriadku a § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nemôžu mať absolútnu a nedotknuteľnú povahu, ak objektívne a fakticky existuje stav, ktorý vylučuje odsúdenie páchateľa. V takom prípade nemôže obstať formalistické lipnutie na nedotknuteľnosti právoplatnosti výroku o vine po postupe súdu podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku. Z hľadiska materiálneho vnímania práva a spravodlivosti ako takej si najvyšší súd nevie dosť dobre predstaviť, napríklad odsúdenie zjavne nepríčetného páchateľa s formalistickým vysvetlením „veď ale výrok o vine je právoplatný, pretože súd prijal jeho vyhlásenie o vine“.

Preto považuje najvyšší súd vo vyššie uvedených prípadoch za prijateľný, ale i žiaduci zásah odvolacieho súdu do relatívne právoplatného výroku o vine po postupe súdu prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku.

So zreteľom na uvedené ani argument obvinenej o tom, že súdy mali v jej prípade podmiennečne zastaviť trestné stíhanie, ak by takýto argument považoval najvyšší súd za relevantný, nenapĺňa žiadny dovolací dôvod.

V dôsledku zrejmého nesplnenia žiadneho z dovolacích dôvodov podľa § 371 Trestného poriadku najvyšší súd rozhodol tak, ako je vyjadrené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.